

30. DRŽAVNO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2023. GODINE

Razred ili kategorija natjecanja: ispit za 2. razred

Zaporka

--	--	--	--	--

Broj postignutih bodova _____ / 50

Potpis članova Državnoga povjerenstva

1. _____

2. _____

3. _____

P
e
č
a
t
š
k
o
l
e

Mjesto i nadnevak: _____

Zadatke rješavaj prema uputi ispred svake skupine zadataka. Za rješavanje zadataka predviđeno je 75 minuta.

Odgovori se upisuju kemijskom olovkom plavom tintom koja se ne briše. Ako se upotrebljava obična olovka ili kemijska crvene ili koje druge boje tinte (osim plave), učenik će se diskvalificirati. Pri rješavanju ispita treba primijeniti jezičnu normu hrvatskoga standardnog jezika, posebice treba poštovati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnog slova geografskih imena. Za pisanje geografskih imena u ispitima i istraživačkim radovima primjenjuju se rješenja iz *Hrvatskoga pravopisa* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (2013.).

Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima, jedino je u zadacima u kojima je odgovor jedno slovo dopuštena uporaba čitljivo napisanoga velikog tiskanog slova.

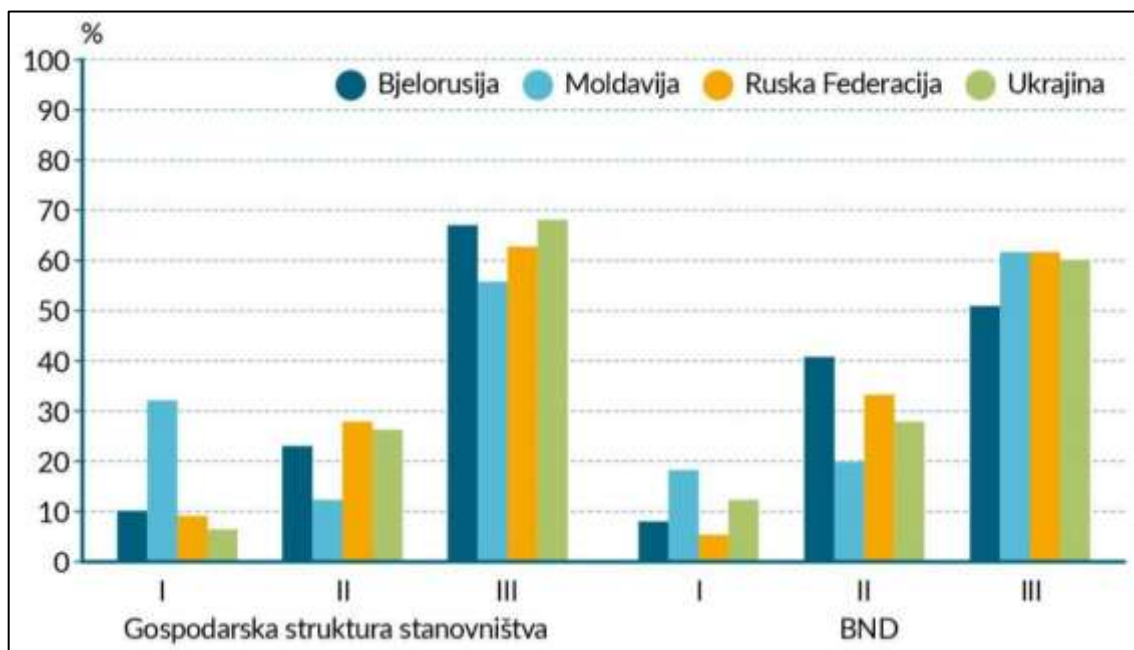
Tijekom pisanja ispita ne smije se koristiti ničim osim navedenim priborom za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod sebe, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji na bilo koji način mogu dovesti u sumnju pravilnu provedbu natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio ispita. Učenicima se dopušta pisanje po marginama i po praznim stranicama ispitnoga materijala bez oduzimanja bodova i/ili diskvalifikacije.

Tijekom pisanja ispita natjecatelj se može koristiti papirom formata A4 koji mu dodjeljuje Državno povjerenstvo i ovjerenim pečatom škole. Nakon završetka pisanja taj se papir predaje Državnomu povjerenstvu i čuva s drugom dokumentacijom natjecatelja.

Potpuno pravilno riješeni zadatci prema uputi za rješavanje vrednuju se jednim, dvama ili trima bodovima. Netočno se riješeni zadatci, naknadno ispravljeni odgovori, odgovori napisani u zagradama i bilo koje kombinacije točnoga i netočnoga odgovora ne vrednuju.

Nakon isteka vremena za rješavanje zadataka ispit preuzima Državno povjerenstvo.

PRVA TRI ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENOGA DIJAGRAMA I SLIJEPE KARTE.

Gospodarska struktura stanovništva i udio sektora u bruto nacionalnome dohotku država Istočne Europe 2019. godine

1

1. Kojim je brojem na karti označena država u čijemu bruto nacionalnom dohotku s oko 50 % sudjeluju uslužne djelatnosti? _____

1

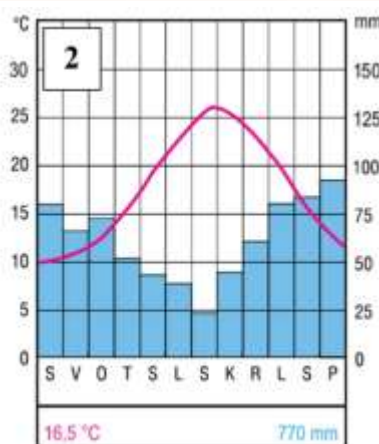
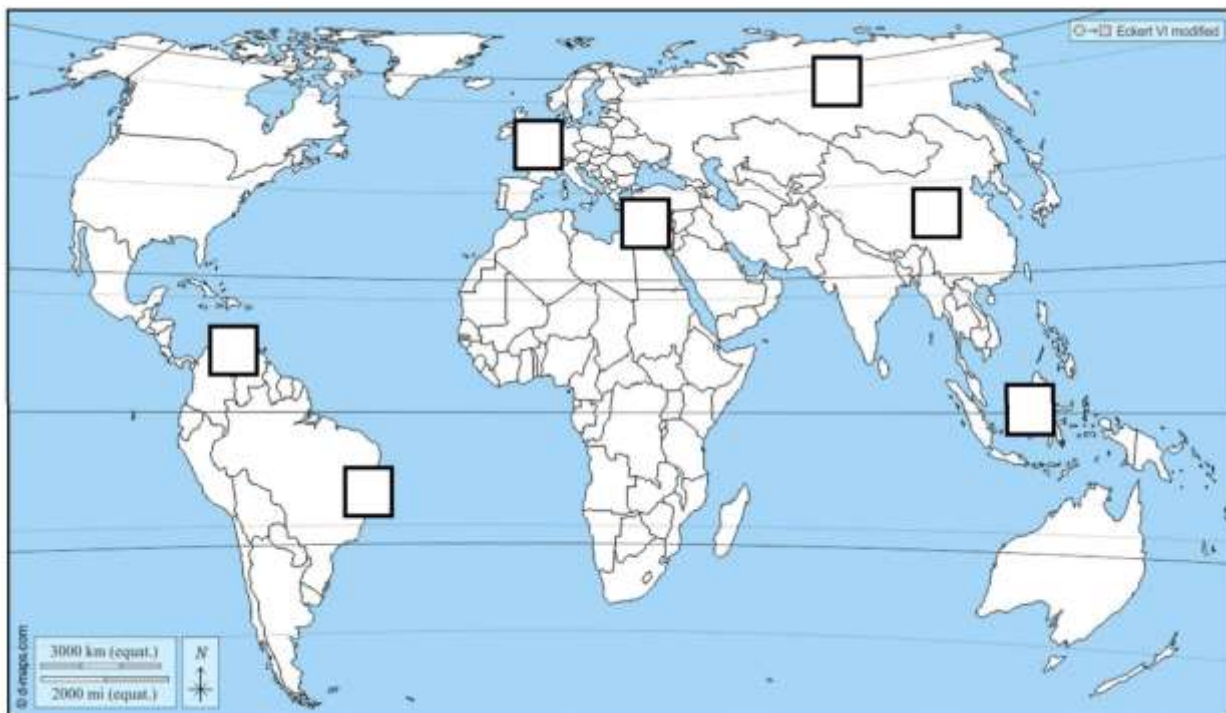
2. Država je čiji je bruto nacionalni dohodak dvostruko manji u odnosu na državu koja ostvaruje najviši bruto nacionalni dohodak unutar djelatnosti sekundarnoga sektora na karti označena brojem _____.

1

3. Razlika u udjelu zaposlenih u sekundarnim djelatnostima između države koja ostvaruje najviši BND unutar sekundarnih djelatnosti te države koja je u ratnome sukobu s državom na karti označenom brojem 9 iznosi _____ postotnih bodova.

SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU KARTE SVIJETA, DIJAGRAMA I FOTOGRAFIJA.

3

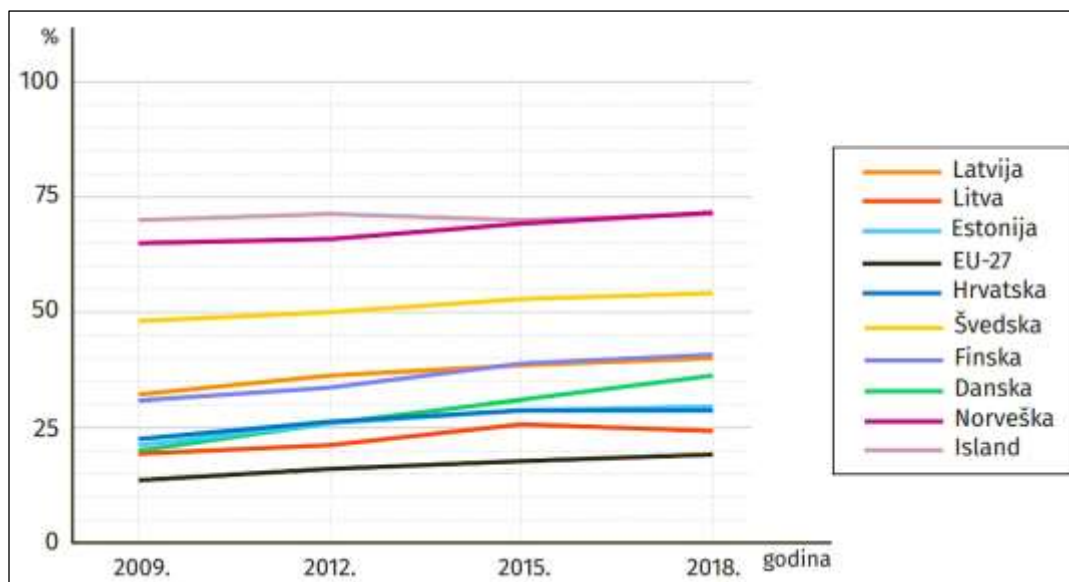
4. Upiši pripadajući broj s dijagrama ili fotografije na crte ispred odgovarajućega opisa, a pritom uzmi u obzir činjenicu da taj grafički prilog prikazuje jedan od presudnih lokacijskih čimbenika za razvoj navedenih gospodarskih djelatnosti. Svakomu opisu treba pridružiti samo jedan broj, a među navedenim su opisima četiri višak.

- _____ državnim poticajima omogućeno je iskorištavanje najvećih dokazanih zaliha nafte na svijetu
- _____ dostupnost visokokvalitetnoga drva kao važne sirovine u Jugoistočnoj Aziji
- _____ dostupnost visokokvalitetnoga drva za razvoj drvne industrije u Sibiru
- _____ omogućava razvoj maslinarstva uz istočnu obalu Latinske Amerike
- _____ preduvjet je razvoja tekstilne industrije u Zapadnoj Europi
- _____ uvjetuje razvoj kupališnoga turizma u Sjevernoj Africi i Jugozapadnoj Aziji
- _____ uvjetuje snažan industrijski razvoj u 21. stoljeću utemeljen na brojnoj i jeftinoj radnoj snazi

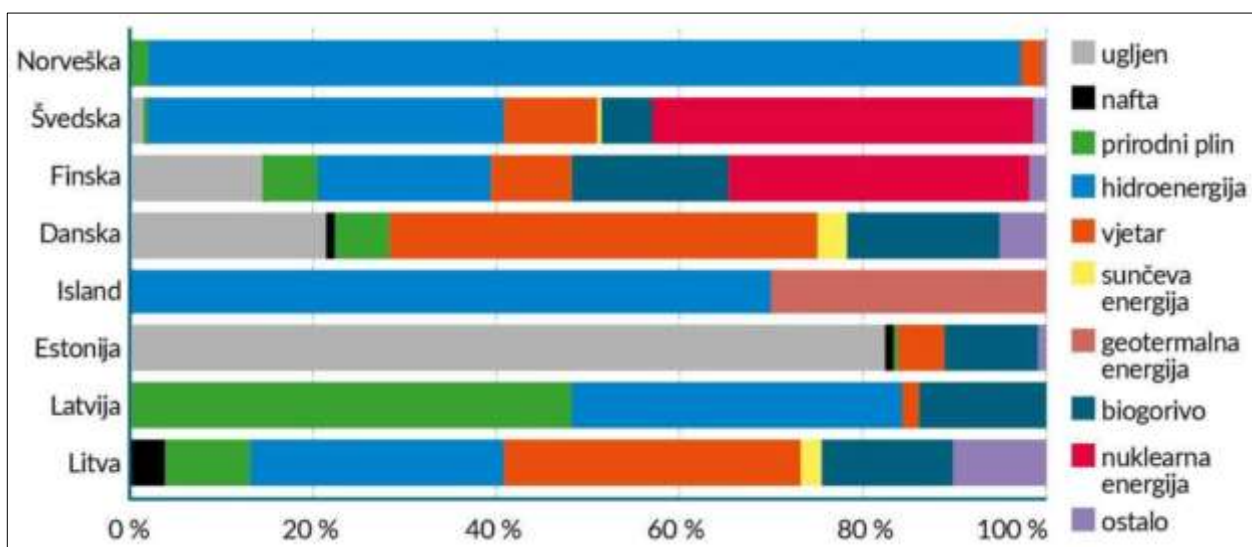
3

5. Prema opisima iz prethodnoga zadatka odgovarajući broj s grafičkoga priloga upiši u pripadajući kvadratić na priloženoj karti svijeta. Četiri su kvadratića višak.

SLJEDEĆA TRI ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENIH DIJAGRAMA.

Udio obnovljivih izvora energije u ukupnoj energiji u državama Sjeverne Europe i Hrvatskoj od 2009. do 2018. godine

Proizvodnja električne energije prema udjelu izvora u državama Sjeverne Europe (2018. god.)

1

6. Na kojemu se obnovljivom izvoru energije temelji najveći udio proizvedene električne energije u sjevernoeuropskoj državi čiji je udio u obnovljivim izvorima energije 2018. godine približno 7 postotnih bodova veći u odnosu na Hrvatsku? _____

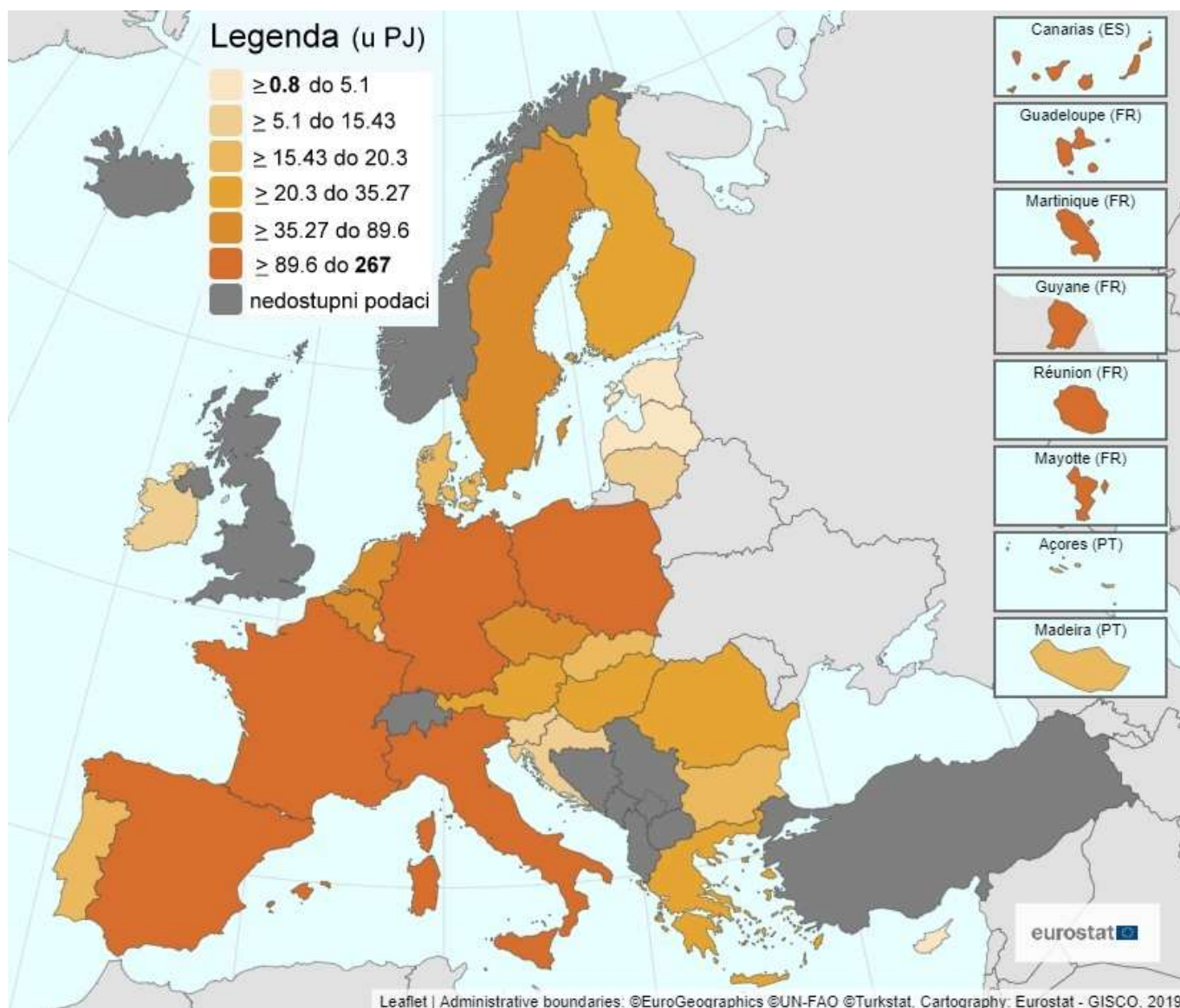
1

7. Ime je države koja bilježi najveći porast udjela obnovljivih izvora energije u razdoblju od 2009. do 2018. godine _____, a porast iznosi _____ postotnih bodova.

1

8. Objasni jednom rečenicom na čemu obočna sjevernoeuropska država temelji drugi navedeni obnovljivi izvor energije koji u ukupnoj proizvodnji energije te države čini oko 1/3 izvora energije.

SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENE GEOGRAFSKE KARTE.

Potrošnja primarne energije u Europskoj uniji (2021. godina)

2

9. Ime je sjevernoeuropske države članice Europske unije koja se nalazi u istoj kategoriji po potrošnji primarne energije 2021. kao i Republika Hrvatska _____.

Prema dijagramu *Proizvodnje električne energije prema udjelu izvora u sjevernoeuropskim državama (2018. god.)*, koji se nalazi na prethodnoj (4.) stranici ovoga ispita, ta se država najviše za proizvodnju električne energije koristila fosilnim gorivom čiji je naziv _____.

1

10 Među članicama Europske unije koje su krajem 20. i početkom 21. stoljeća završile proces gospodarske tranzicije najviše je potrošnju primarne energije imala _____ (upiši ime države).

U SLJEDEĆEMU SU TEKSTU TRI POGREŠNA POJMA. PRONAĐI IH I PREPIŠI U PRVI STUPAC TABLICE, A UZ NJIH U DRUGI STUPAC, U ISTOME REDU, UPIŠI TOČNE POJMOVE TAKO DA I TVRDNJE U TEKSTU BUDU TOČNE.

3

11. Pomno pročitaj tekst o starim i novim industrijama te starim i novim industrijskim prostorima i riješi zadatak prema uputi.

Razvoj je starih industrijskih prostora ponajprije bio uvjetovan dostupnošću rudnih ležišta, koja su bila važan izvor energije i sirovina. Neki su od najvažnijih starih industrijskih prostora s kojima se povezuje razvoj metaloprerađivačke i metalurške industrije Midlands u Engleskoj, Lorraine u Francuskoj, Saar u zapadnoj Njemačkoj, Kuznjecki bazen u istočnoj Ukrajini te Karaganda na prostoru današnjega Kazahstana. Europa se smatra kolijevkom prve industrijske revolucije, a druga industrijska revolucija započela je u Sjevernoj Americi i njezine su prekretnice primjena nuklearne energije koja je zamijenila ugljen, izum motora s unutarnjim izgaranjem te pokretna traka. S latinskoameričkim i azijskim državama povezuju se novi industrijski prostori, odnosno kasna industrijalizacija utemeljena na jeftinoj radnoj snazi, sirovinama te povoljnomu prometnom položaju. U drugoj polovici 20. stoljeća dolazi do snažnoga razvoja industrija visokih tehnologija, a primjer takva brzog gospodarskog razvoja svojstven je Pacifičkim pumama – Republici Koreji, Tajvanu, Hong Kongu i Singapuru. Zahvaljujući porastu zaposlenosti i stranim ulaganjima krajem 20. stoljeća u Europi brži gospodarski razvoj bilježi Irska koju nazivamo Keltskim Tigrom.

NETOČAN POJAM	TOČAN POJAM

SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA I GEOGRAFSKE KARTE SVIJETA.

2

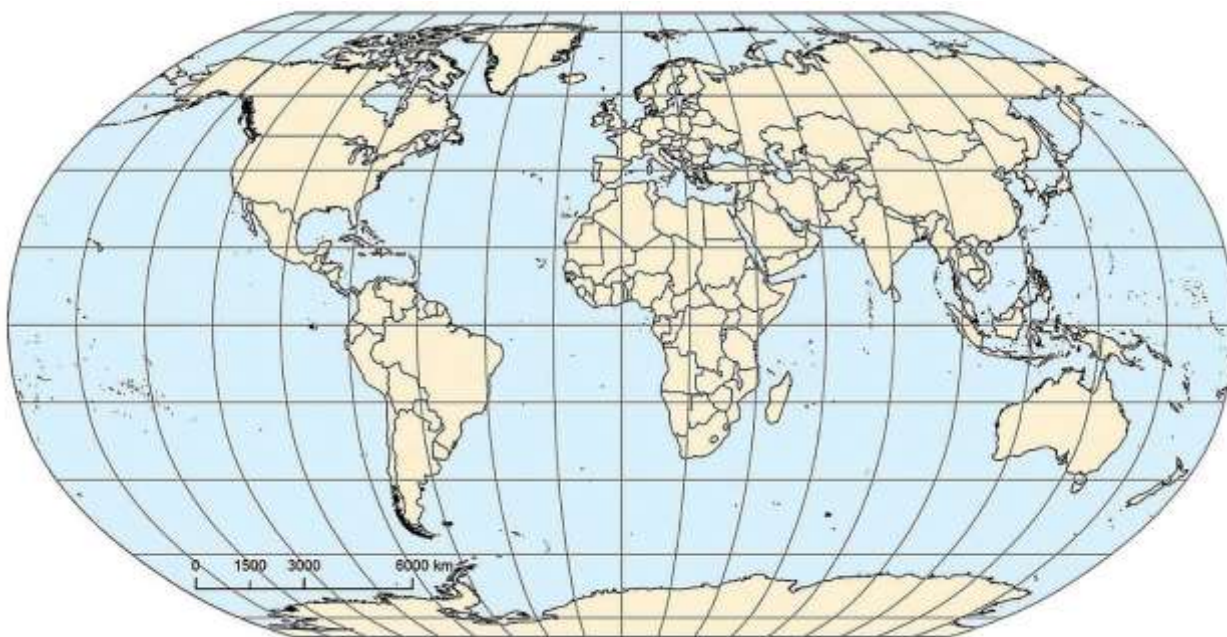
12. Na fotografijama su prikazana područja u kojima dolazi do povezanosti istraživanja, usluga i proizvodnje, a takva područja nazivamo _____.

Zaokruži slova ispred obilježja koja se odnose na takva područja.

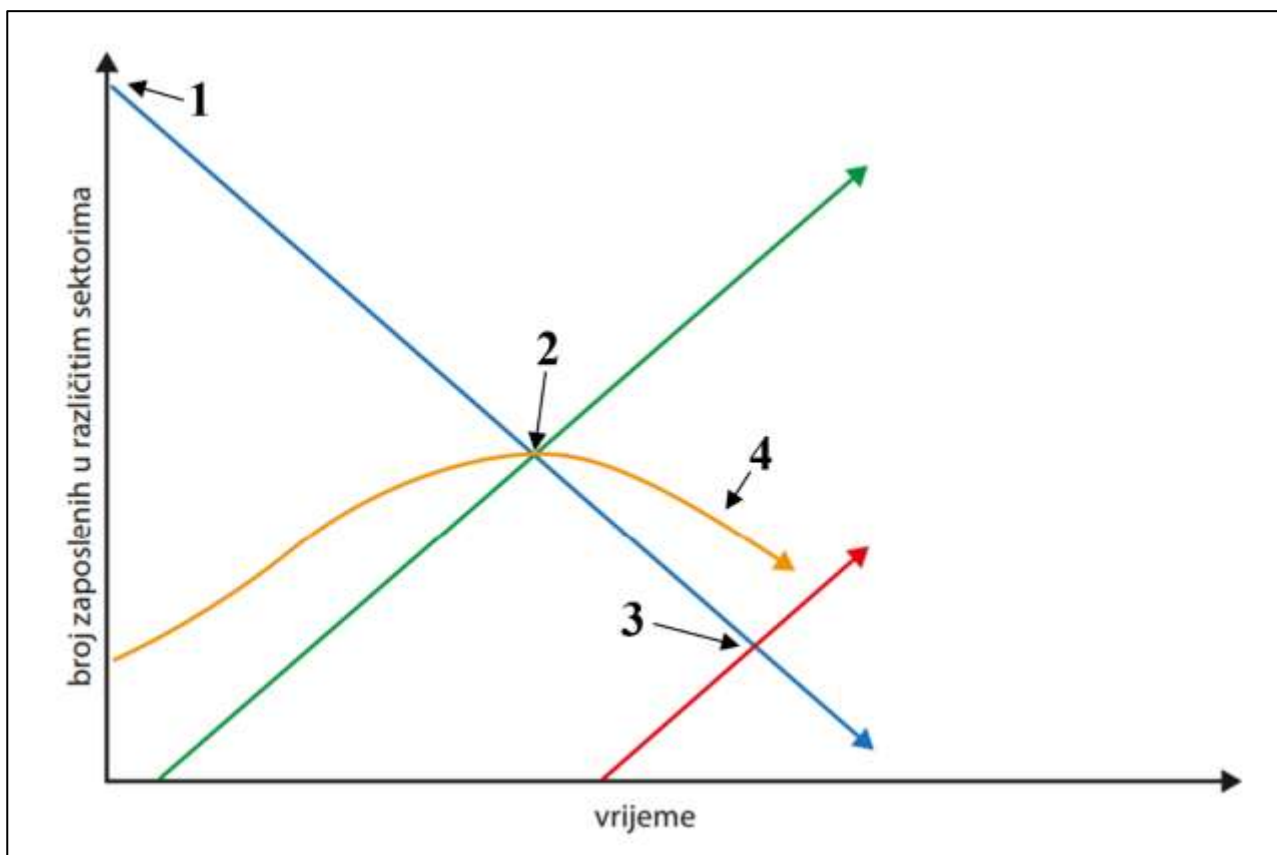
- A – najčešće su smješteni u centralnome dijelu gradskih naselja
- B – omogućuju manje troškove te potiču kreativnost i inovacije
- C – potrebna blizina sirovina i energenata
- D – povezuju stručnjake u cilju razmjene znanja i vještina
- E – proizvodnjom stvaraju velike količine otpada
- F – u Hrvatskoj do 2015. godine nije bilo pokušaja njihova pokretanja
- G – povezani su sa sveučilištima i istraživačkim centrima

3

13. Broj ispred područja poznatih po povezanosti istraživanja, usluga i proizvodnje upiši u teritorij pripadajuće države na karti: **1** – Silicijska savana, **2** – Sophia Antipolis, **3** – Tsukuba.

**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠI S POMOĆU DIJAGRAMA CLARKOVA MODELA
ZAPOSLENOSTI PO SEKTORIMA DJELATNOSTI.**

2

14. Trenutak početka smanjenja broja zaposlenih u industriji, procesa kojim je Republika Hrvatska zahvaćena krajem 90-ih godina 20. stoljeća, na priloženome je dijagramu označen brojem _____, a za taj se proces upotrebljava naziv _____.

SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU GRAFIČKOGA PRILOGA.

01 Apple +26% 408,251 \$m 	02 Amazon +24% 249,249 \$m 	03 Microsoft +27% 210,191 \$m 	04 Google +19% 196,811 \$m 	05 Samsung +20% 74,635 \$m
06 Coca-Cola +1% 57,488 \$m 	07 Toyota +5% 54,107 \$m 	08 Mercedes-Benz +3% 50,866 \$m 	09 McDonald's +7% 45,865 \$m 	10 Disney +8% 44,183 \$m
11 Nike +24% 42,538 \$m 	12 BMW +5% 41,631 \$m 	13 Louis Vuitton +16% 36,766 \$m 	14 Tesla +184% 36,270 \$m 	15 Facebook +3% 36,248 \$m

Interbrandov popis najvrednijih robnih marka 2021. godine

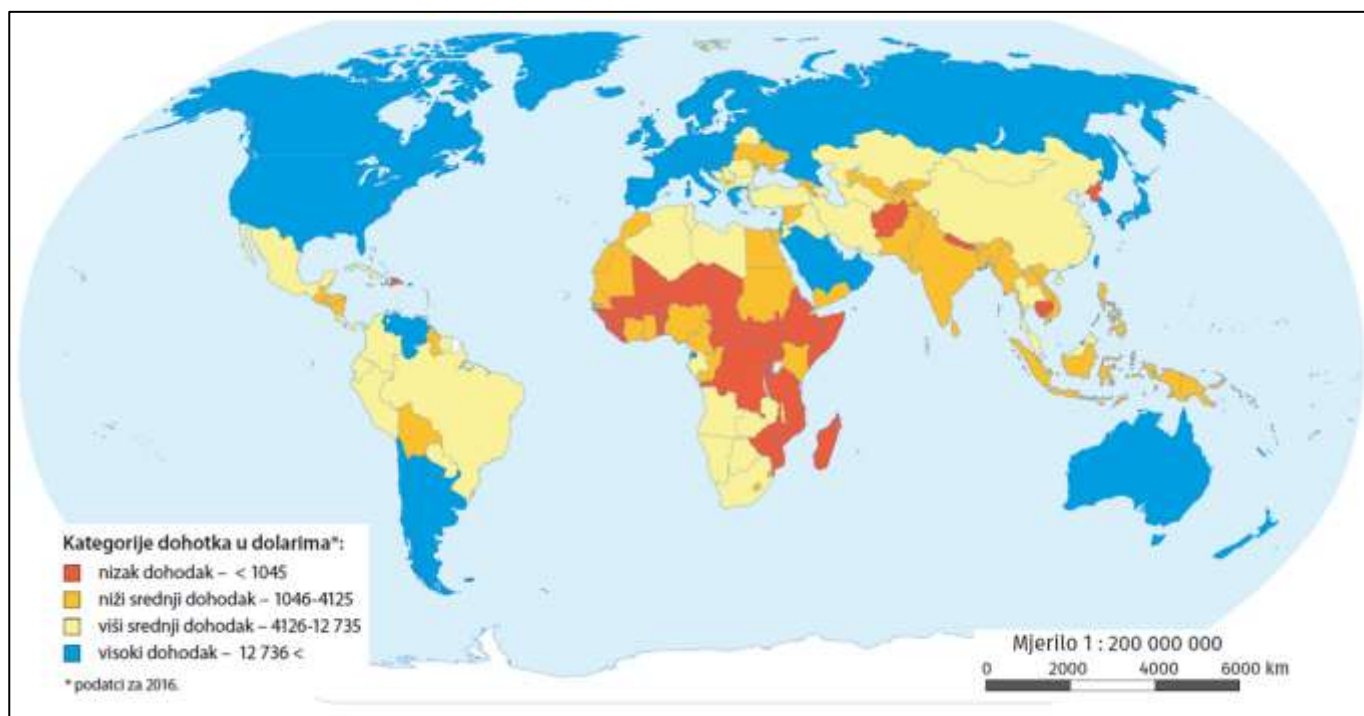
1

15. Koje je ime dalekoistočne države u kojoj je sjedište multinacionalne tvrtke koja je među pet najvrednijih? _____

1

16. Tvrtke koje imaju sjedište u europskoj državi s najvećim gospodarstvom, a nalaze se među najvrednijim u svijetu, svrstavaju se u granu industrije čiji je naziv _____ industrija.

SLJEDEĆA TRI ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENE GEOGRAFSKE KARTE.

Države svijeta svrstane u četiri kategorije prema BND-u po stanovniku

1

17. Koji je točan poredak odabranih država prema visini dohotka 2016. godine počevši od države s niskim dohotkom prema državi s visokim dohotkom? Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

- A) Bolivija – Etiopija – Turska – Estonija
- B) Estonija – Turska – Bolivija – Etiopija
- C) Etiopija – Turska – Bolivija – Estonija
- D) Etiopija – Bolivija – Turska – Estonija

2

18. S obzirom na kategorije dohotka usporedi i cjelovitim rečenicama opiši regionalne razlike krajnjega sjevera i juga Afrike s jedne strane te Ekvatorske, odnosno Subsaharske Afrike s druge. Pritom se usmjeri na dva pokazatelja socioekonomske razvijenosti.

2

19. Ime je države u Jugozapadnoj Aziji okružene državama s višim srednjim dohotkom _____, a prema kategoriji dohotka pripada skupini država s _____ dohotkom. Za prisilne migrante iz te države upotrebljava se naziv _____.

SLJEDEĆA ČETIRI ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENIH TABLICA.

Tablica 1. Udio zaposlenih prema sektorima djelatnosti i udio sektora djelatnosti u BDP-u u odabranim državama svijeta 2017. godine

Države	Zaposleni u sektorima djelatnosti (%)			Udio pojedinoga sektora u BDP-u (%)		
	I. sektor	II. sektor	III. sektor	I. sektor	II. sektor	III. sektor
Bolivija	29,4	22,0	48,6	13,8	37,8	48,2
Estonija	2,7	20,5	76,8	2,8	29,2	68,1
Etiopija	72,2	7,4	19,9	37,8	21,6	43,6
Turska	18,4	26,6	54,9	6,8	32,3	60,7

Izvor: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/>

1

20. Ime je države s najvećom razlikom u postotnim bodovima između udjela primarnoga sektora u zaposlenosti i ostvarenome dohotku _____.

1

21. U tablici 1. usporedi podatke o udjelu zaposlenih i udjelu sektora u BDP-u za onaj sektor gospodarske djelatnosti koji obuhvaća industriju i energetiku. Ime je države s najvećom razlikom u postotnim bodovima između tih dvaju pokazatelja gospodarske razvijenosti _____.

Prostor za računanje:

Tablica 2. Indeks društvenoga razvoja (HDI) u odabranim državama svijeta prikazan prema pojedinim sastavnicama 2021. godine

Država	Očekivano trajanje života (godine)	Očekivano školovanje (godine)	Prosječno školovanje (godine)	BND po stanovniku (u međunarodnim dolarima)
	76,0	18,3	8,6	31 033
	63,6	14,9	9,8	8 111
	77,1	15,9	13,5	38 048
	65,0	9,7	3,2	2 361

Izvor: <https://hdr.undp.org/en/data>

2

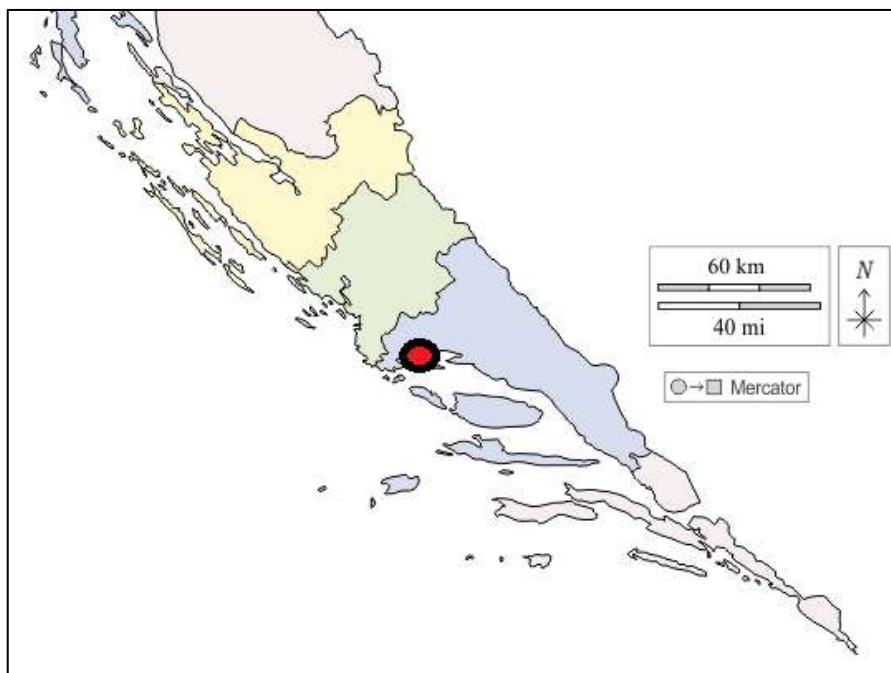
22. U tablici 2. u sivo označen stupac na odgovarajuća mjesta upiši imena država navedenih u tablici 1.

2

23. Poredaj navedene države od one s najnižim do one s najvišim indeksom društvenoga razvoja.

_____ – _____ – _____ – _____

**SLJEDEĆIH PET ZADATAKA RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENOGA ISJEČKA
GEOGRAFSKE KARTE ŽUPANIJA REPUBLIKE HRVATSKE I S POMOĆU FOTOGRAFIJE.**

2

24. Ime je gradskoga naselja prikazanoga na fotografiji i crvenom točkom označenoga na karti _____.

S obzirom na stupanj centraliteta to se naselje svrstava u skupinu _____ središta.

1

25. Na karti brojem 1 označi otok na kojemu je izgrađena prva vjetroelektrana u Republici Hrvatskoj. Ime je toga otoka _____.

1

26. Na karti brojem 2 označi otok koji se osobito ističe po eksploataciji arhitektonskoga građevnog kamena. Ime je toga otoka _____.

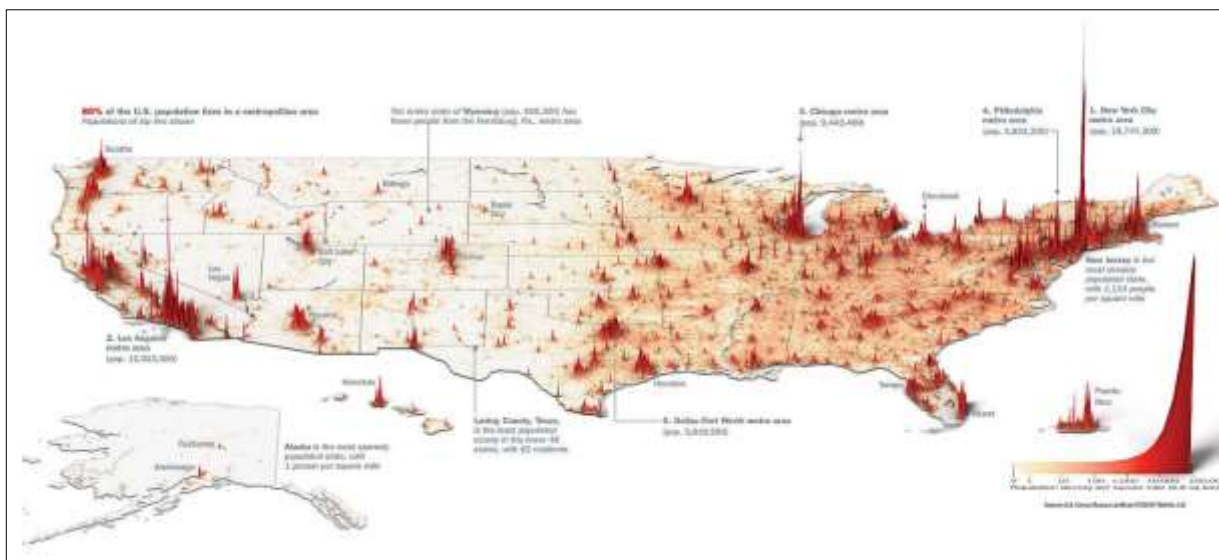
1

27. Na prostor županije u kojoj se nalazi rijeka s najvećim hidroenergetskim potencijalom u Hrvatskoj upiši broj 3. Ime je te županije _____.

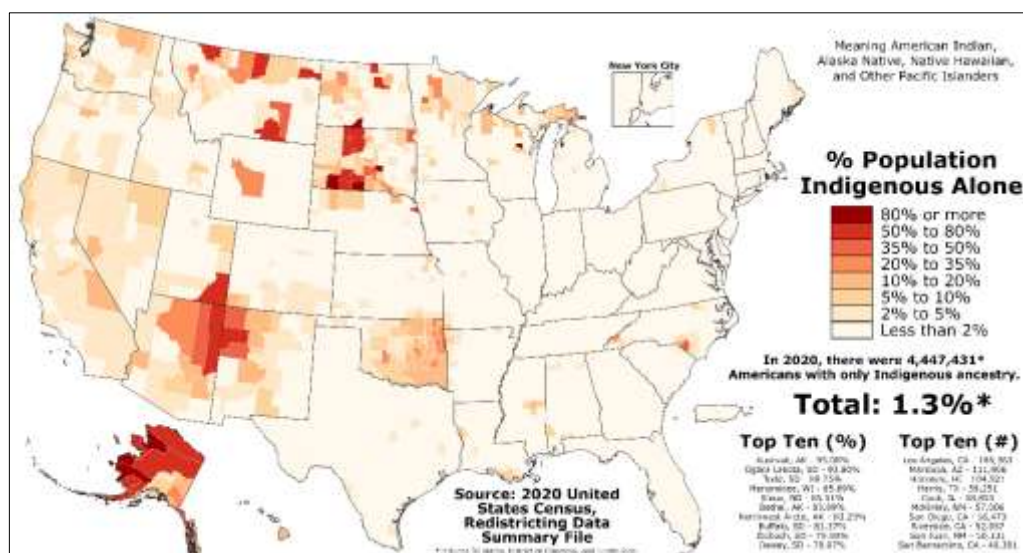
2

28. Na prostor županije u kojoj se trenutno nalazi najveća vjetroelektrana u Hrvatskoj upiši broj 4. Unutar te županije s obzirom na stupanj centraliteta nalazi se najmanje regionalno središte splitske makroregije čije je ime _____.

**SLJEDEĆA ČETIRI ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENIH GEOGRAFSKIH
KARATA.**

Gustoća naseljenosti u SAD-u

Udio starosjedioca po saveznm državama SAD-a (2020. god.)

1

29. Na gornjemu kartografskom prikazu može se uočiti izrazito gusta naseljenost uz zapadnu i istočnu obalu SAD-a s kojom je povezan i snažan gospodarski razvoj uz lučka središta. Opisano je stanje posljedica procesa koji nazivamo _____.

2

30. Ime je megapolisa jasno vidljivoga na gornjemu kartografskom prikazu uz sjeveroistočnu obalu SAD-a i koji prema procjeni iz 2018. godine ima više od 55 milijuna stanovnika _____. Tip etape sekundarne urbanizacije s kojom se povezuje najintenzivniji razvoj toga urbanog područja nazivamo _____.

1

31. Kad bi SAD poticao intenzivno naseljavanje rijetko naseljenih dijelova u unutrašnjosti države, provodio bi populacijsku politiku koju nazivamo _____.

1

32. Na karti koja prikazuje gustoću naseljenosti SAD-a znakom **X** označi saveznu državu čiji najveći dio teritorija naseljavaju starosjedioci s udjelom > 50 %.